

Cena 1 dinar

Edinost

Urodništvo in uprava: Maribor, Kopaljska ul. 6 - Tel. 25-67 - Izhaja vsako soboto
Velja letno 36 din, polletno 18 din, četrtletno 9 din, za inozemstvo letno 50 din
Rokopisi se ne vračajo - Pošt. č. 11.787 Mariborske tiskarne d. d. Maribor
Oglaš po ceniku

Vreme
od sobote do sobote

(Napoved od 14. do 21. maja)

Po vsej Sloveniji še nadalje nestalno in spremenljivo vreme. Delno sončni, delno oblačni dnevi. Temperatura se bo polagoma dvignila. Krajevno močnejše pooblačitve s padavinami in nalivi. V višjih predelih še vedno zelo hladne in deloma vetrovne noči. Za konec tedna se obetajo sončni dnevi.

Naj pride karkoli

Mi smo trdni in pogumni

Še nikdar, odkar živi, dela, trpi, kolne in moli prerivajoč se skozi življenje naš ubogi slovenski narod, niso bile naše duše tako zaskrbljene, kot so danes, ko je ubogo, malo Slovenijo stisnila zgodovina med dve... Ni naš namen, na tem mestu razpravljati o sodobnih dogodkih. Tu di kričati ne moremo — zavedamo pa se, da je krik izraz poslednjih človeških in narodnih moči, in da je molk pojav konca. Poudarimo pa lahko mimogrede, da hodimo vse te čase vsaj droščki ubogega slov. telesa pridno vase in da prihajamo do tiste jasne zavesti, da le v slo- gi, edinstvu in duševni harmoniji vseh slojev moremo napredovati, uspevati ter čuvati svoje postojanke.

Ni zadosti, da samo kličemo na okope! Spoznavši napake in ko smo do slednje potankosti preizkusili svojo vest, kako neki je obtežena z nerodovitno, skoz in

skoz jalovo preteklostjo, se šele lahko jasno zavemo, da nismo za enkrat niti tako ogroženi od teh naših... so- sed, temveč, da tiči vsa naša ogroženost v nas samih, ko nas dan za dnem pre- hitevajo dogodki, ne da bi se mi zavedali njih pomembnosti in važnosti. Karkoli se je še zgodilo velikega v zgodovini, se je zgodilo brez naše duhovne pripravljenosti — in le izraz lenega fatalizma je, če se predajamo tudi danes vetrovom, naj gre življenje naše, kamor hoče. Človek, ki nekolklo jasneje pogleda v naše bistvo, bi se najrajši sklonil nad našo usodo, razsolzil se do poslednje solze ter kriknil proti nebesom:

Bog, ki verujemo posebno Slovenci z otroško pobožno čistostjo v Tvojo bližino, moč, pravico in ljubezen, daj nam končno že vsem, posebno inteligenci slovenski, pravo narodno zavest, kmetijski, polkmetijski in proletarski slovenski raj pa razsvetli srca in razum z novim pogumom in daj, da bi se suženjska kri

naša zares enkrat že spre- menila v krisvobodnega naroda!

Naše duše so zaskrbljene in čeprav se zdi, da živimo kakor v precepu, lebdí naša skrb skoz in skoz nad narodom in njegovo zavestjo. Še več, s tistim fatalizmom, s katerim kot nekdanj samo ob sebi umevnega pričakuje posebno štajersko ljudstvo spremembo stanja, s katerim sicer dostikrat upravičeno ni zadovoljno, mora v slehernem slovenskem rodoljubu vzbuditi poleg skrbi za naš bití ali ne bití tudi žalost, da dvajset lepih, sončnih let »narodne svobode« ni niti malo predrugačilo mišljenja naših širokih množic, niti toliko, da bi mogli zavestno prepričani vzklikniti: Naj pride karkoli nad naše glave, mi ne pademo!

Vprašajmo se brez krinke: Kdo je kriv, da se čutimo kot samo ob sebi ustvarjene za to, da izgihnemo, utonemo v tujem dvo- boju? —k.

Škodljiva demagogija

Lepo priznanje pametnega Srba - Demokracija - kakor ne bi smela biti - Ne lažimo samemu sebi

Pred kratkim se je peljal pisec teh vrst iz Slavonškega Broda proti Sloveniji. Medpotoma se je seznanil z nekimi trgovcem iz Beograda, s človekom, ki ga je odlikovala izredna bistrost gledanja in zelo naravna nadarjenost. Mož ni bil »intelektualec« v nekem znanem smislu besede, zato je izrazil svoje mišljenje o našem notranjem problemu s tisto odkritostjo, ki je Srbom v večini lastna. Govor je nanesel seveda tudi na našo demokracijo ali vsaj na pojmovanje demokracije v krogu tistih, ki naš mili narod reprezentirajo kot narodni poslanci. Še sedaj mi zvenijo v ušesih njegove besede. Mož je rezoniral med vožnjo takole:

Včasih me je sram naše demokracije. Ne toliko pred našimi ljudmi, ki tega ne vidijo ali nečejo videti, nego pred samim seboj in pred tujim svetom. Pogledajte v Srbiji in drugih krajih našega juga imamo po nekaterih okrajih 40 do celo 70 odstotkov nepismenih. Po vaseh še velik odstotek naših ljudi ne ve povedati, kako se spi v tujdi najpreprostejši postelji, ker počivata človek in žival v enem prostoru. Naše kmetice — to je v »Pravdi« jasno napisal dr. Arandjelović — ponekod ne znajo pravilno niti speči kruha, tako da boluje na stotine ljudi na želo- ločnih boleznih, ker jedo le ožgano testo. Imamo okraje, v katerih se skoro nič ne zgodi v borbi proti endemični sifilidi, s katero je okuženo vse prebivalstvo. Imamo prava vzrejevališča malarije, trahoma itd., a naš narod nima nikogar, ki bi ga povedel k stremljenju za nekimi višjim življenjskim standardom; topo živijo ljudje po vaseh in se ubijajo in kolnejo med seboj bodisi iz mrznje ali drugih instinktov. Kronika v časopisu je polna zločinov podvigov itd., vse to pa je posledica neodkritostnosti tistih, ki so se separirali kot nekaka »inteligencija« od kmeta in priprostega delavca. Toda nekdo se ni separiral. To je narodni poslanec. Le glejte ga, kako prihaja samo pred volitvami redno v naše vase. Možje zapuste svoje domove in njive in s tistim dnevom se suče vse samo okrog nesrečne strankarske politike. Naš gedža (kmet) je takrat nekako hipnotiziran. Kandidatje za narodno skupščino kar teknujejo v superlativih: »Ti si večik narod, ti si plemeniti narod, ti si geničen narod, ti si najdelavnejši del našega naroda« in tako naprej... Vidite — je dejal Srb med drdranjem koljesa brzovlaka — to je tista demagogija, ki nas uhoja. Noben človek še ni prišel, da bi dejal: Ti moraš šele postati velik

narod, tvoja plemenitost se mora šele izbrusiti, ti delaš premalo in bi lahko ustvaril sebi in skupnosti še lepše pogoje življenja... Ne, tako jim ne govorijo, ker se v svoji strahopetnosti za mandate boje, da bi naleteli na prvi odpor. Ne upajo si narodu povedati resnice. Vidite, jaz sem pa mišljenja, da morajo naše kmečke hiše na jugu postati higijenska bivališča, prosvetno delo bi morali narav-

nost sistematično podesetoriti in šele po trudapolnem delu kakih desetih let bi se lahko pomenili potem o uvedbi prave demokracije. Dokler pa smatrajo mnogi naši poslanci v južnih krajih (tako v intimnem krogu) svoje volivce kot nevedno »stoko« (živino) in svoje volivne okraje kot nekake fevdalne grofovine, v katerih jim je izvolitev tako ali tako sigurna, pri nas pač ne more biti govora o kaki pravi demokraciji. Dokler ne bomo premagali demagogije v njenih najhujših oblikah, ni misliti na kako pravo obnovo našega notranjepolitičnega življenja.

Gospodarsko zasužnjenje našega ljudstva

Ni še dolgo, odkar sem se mudil na predelu med Mariborom in Sv. Lovrencem na Pohorju. Kot tujca me je zanimalo življenje tamošnjih domačinov, ki so zaposleni po tovarnah. Po izjavah poznavalcev razmer, je skoraj vsa industrija v nemških rokah. — Nemci še vedno zaposlujejo svoje ljudi in jih pod krinko »nenadomestljivega« strokovnega znanja ščitijo, medtem pa so naši ljudje brezposelni ali pa služijo za 600 do 1000 Din na mesec. Skoro povsod pa vršijo delo podrejenega značaja. Podoba je, da je ta ožja domovina na severni meji neka prekomorska kolonija ter v tem pogledu nalikuje Abesiniji. Videz je, da naši ljudje ne znajo uživati bogastva svoje zemlje. Vseposvobod je sama odvisnost od tujcev, kar ti povedo dvojezični napisi, ki so jih postavili Nemci. Ti nam iz svojih polnih skled mečejo Lazarjeve drobtinice. Delavstvo pa le prejema malo zaslužka, s katerim ne more ne živeti ne umreti, ker jih nemški kapital 100%no izkorišča.

Po boljših službah se šopirijo »nenadomestljivi strokovnjaki«, naši inženirji, tehnik in uradniki pa stradajo. Upravičeno se jeze nad tem krivičnim redom ter se sprašujejo: Mar so njihovi očelje in starejši bratje zaman krvaveli na bojnih poljanah, trpeli pomanjkanje, zimo in glad? Mar so njihove matere zaman prebile vso svetovno vojno v strahu in bedi? Ali smo res zato trpeli, da nas nemški kapital zasužnji?

Res je, da je nemški vojak ob koncu svetovne vojne klonil, ker je moral pod udarci zmagovalcev. Ni pa bilo premagano nemško gospodarstvo, ki se prav bohotno razvija osobito sedaj v poslednjem času, odkar izganjajo iz Nemčije žide. Ti ljudje prav radi prihajajo k nam

v naše kraje, ker se zavedajo, da imajo tu še široko polje izkoriščanja našega naroda in zemlje.

Gospodarsko zastavljanje našega naroda pa je tudi drugod. Le pogledjmo industrijo, rudnike in tovarne. Povsod sami tujci, ki nas izkoriščajo, kakor le morejo. Nemški uradniki imajo ponekod prvo besedo. Če se mu zameri Slove- nec, ga kratkoma odpravi in spoži. Pri vsem tem je razumljivo, da prevladuje mnenje, da je nemški jezik edino zveličaven in gosposki. Ne kaže se nobena razlika med preteklostjo in sedanjostjo. Ponekod je še tako, kot je bilo v rajni Avstriji. Delavstvo je brez nacionalne zavesti, kar silno kvarno vpliva na dorasčajočo mladino. Učitelji se trudijo, da vzgajajo poverjeno mladino v nacionalnem duhu in imajo v tem oziru velike zasluge in uspehe. Milje in pa dejstvo gospodarskega zasužnjenja našega ljudstva pa v tem oziru veliko grešita.

Ako bi posvečali pred 40 leti takim in sličnim vprašanjem na Koroškem dovolj važnosti ter ako bi naše ljudstvo tamkaj podpirali v njihovih gospodarskih težnjah, bi prav gotovo ne izgubili plebiscita in z njim vred Koroške.

Res skrajni čas je, da bi naše oblasti v tem oziru že napravile red. Svetle zglede naj si iščejo v drugih državah in naj se po njih ravnaajo. Naj se že vendar dvigne nekdo, ki bo pomedel z energijo in sistemom naše tlačitelje ter jih poslal v naročje njihove rodne matere. Skrajni čas je, da se preusmeri delo in vzgoja naroda do čim popolnejše osebnosti posameznika, tako, da se bo sleherni zavedal, da je gospodar na svoji zemlji.

SKRBI ZA »EDINOST«!

PROŠNJA UPRAVE

NA OGLED

pošljamo občasno samo dve zaporedni številki, ki jih ni treba vračati. Prvi številki je priložena poštna položnica (ček).

KDOR ŽELI NAROČITI »EDINOST«, KI JO JE DOBIL NA OGLED.

naj izvoli nakazati naročnino tako, da prispe sporečilo o nakazilu semkaj najkasneje 7 dni po prejemu prve številke na ogled, in sicer vselej po možnosti ob enem vsaj za 6 mesecev (18 dinarjev) ali najmanj za 3 mesece (9 dinarjev), pozneje pa redno po možnosti vnaprej.

BOSEDANJE PREJEMNIKE LISTA.

ki ne bodo poravnali naročnine do sredi meseca maja, bomo morali žal, črtači.

KDOR LIST VRNE.

ker ga ne more ali noče naročiti, naj se pri besedah »Ne sprejemam, nazaj!« svo- jeročno podpiše, ker so nam doslej vračali neke izvode tudi brez vednosti naslovnika.

Napačno je mnenje, da je naš tednik nekakšen naslednik bivšega tednika »Neodvisnost«.

»EDINOST« JE NOV IN SAMOSTALEN TEDNIK.

Razpošljamo položnice poštnege čekovnega računa št. 11.787 »Mariborske tiskarne d. d. Maribor« s pripisom na srednjem delu (sporočilu) zgoraj: »Edinost«. Kdor položnico izgubi, lahko dobi pri vsaki pošti golico (blanket) položnice za 25 par, ki jo je treba samo ustrezno izpolniti.

VAŽNO JE:

lahko čitljivo ime in popoia naslov z navedbo pošte naročnika; potem pa: vsako spremembo naslova je treba takoj javiti z navedbo morebitne nove in prejšnje pošte.

PRIDOBIVAJTE NOVE NAROČNIKE! NE ZAVRZITE NOBENE POLOŽNICE! TO JE NAŠA PROŠNJA.

ki jo blagovolite upoštevati!

UPRAVA »EDINOSTI«, Maribor, Kopaljska ulica 6.

Nova bolezen — izseljevanje

Ohranimo svojo zemljo neokrnjeno

Ob priliki nedeljske svečane otvoritve nove prometne ceste Sv. Peter—Ložane v Slovenskih goricah, o čemer poročamo na drugem mestu, je imel daljši govor ban g. dr. Marko Natlačen, ki je med drugim dejal:

»Danes se loteva našega naroda nova bolezen — imenuje se izseljevanje. Začela se je v Prekmurju ter je udarila tudi čez Muro v Slovenske gorice. Samo na področju murskosoboške Borze dela je letos odšlo na sezonsko delo v Nemčijo in Francijo 7500 ljudi, sami mladi, močni ljudje, cvet naših kmečkih domov. Ti bi bili naši domači grudi nujno potrebni. Bojim se, da bo naša prelepa slovenska zemlja postala pušta, da se bodo ti krasni vinogradi spremenili v puštinje in sardonosniki v pašnike, če nam bo doma pri manjkovalo mladih delovnih rok. Tej bolezni, ki dela našemu narodu ogromno škodo, moramo postaviti jez, če ne, bodo domovi v teh krajih osamelni, narod pa se bo vračal iz tujine degeneriran ter bo propadal. Ohranili bomo to zemljo močno in neokrnjeno v naši posesti, ako bomo ostali močni v skupni državi Jugoslaviji. Nas Slovencev živi komaj milijon v mejah te države. Zemlja, na kateri prebivamo, je zemlja, na katero zro že stoletja gladne oči naših sosedov. To je, kar sem hotel na tem kraju in v teh časih posebej poudariti!«

»Kam plovemo?«

Pod tem naslovom beremo v 7.—8. številki »Mladega Prekmurca« naslednje: »Po navadi skuša vsak list pridobivati svoje naročnike s pestro in lepo vsebino. »Slovenec« in »Jutro« pa sta začela s čudno reklamo, namreč z nagradami. Tako skušata z avtomobili, kolesi, posteljino, moko pridobivati novih naročnikov, odnosno stare moralno privezati na se.«

Banovinska trsnica in drevesnica v Pekrah v razpustu

**Naša domneva je bila pravilna
Se je čas za odvrnitev narodne sramote in nesreče**

V »Edinosti« od 26. marca t. l. smo razpravljali o predmetu skoraj pod enakim glavnim naslovom. Razlika pri naslovu članka je samo ta, da smo takrat še dvomili in komaj domnevali, da bi bila banovinska trsnica in drevesnica v Pekrah pri Limbušu pred razpustom, medtem ko danes trdimo, da je ta kmetijski zavod res v razpustu.

Naši drugi listi — izjema je »Mariborer Zeitung« — se za stvar niso nič zmenili, kakor da bi njihovih bralcev to nič ne brigalo, pač pa mnogo redno poročajo iz domačih krajev in iz tujine tudi o stvareh, ki nas niti malo ne zanimajo ali niso sploh čisto nič vredne. Edinole imenovani mariborski nemški dnevnik se je za Pekre — tako bomo ustanovo na kratko nazivali — toplo in odločno zavzel na uvodnem mestu svoje številke od 8. aprila t. l., s stvarnim dopolnilom v številki od sledečega dneva. Za razumevanje stvari bi bilo treba to dvoje, nemreč razpravo v tem tedniku in članek v navedenem dnevniku prebrati za vso pravilnejše presoje naših današnjih izvajanj o Pekrah.

Tisto pa, kar so drugi časniki poročali o zadevnih željah in sklepih s pojasnili zborovalcev Vinarske podružnice Maribor z dne 1. maja t. l., ni jemati za preveč važno ne dovolj določno. Take izjave so lahko vnaprej pripravljene in naročene, da se pozornost okrene na stransko pot.

Več damo na pismene izjave, ki smo jih prejeli od zelo resnih strani, od kmečkih gospodarjev samih. Nekdo veli, da si ljudje že dolgo pripovedujejo o velikih zneskih, ki so smotno vloženi v pekrsko pristavo in baje presegajo en in pol milijona dinarjev. Vse to naj bi zdaj zgubili brez pravega nadomestila, ki je vobče nemogoče. — Drugi dopisnik trdno upa, da se bo dalo še vse rešiti in popraviti, samo daj Bog kmetom dovolj pravega razumevanja in odločnosti, da bodo znali stvar podpreti, kakor je treba. Tudi odločni, obenem odgovorni činitelji se bodo zavzeli za dobro stvar, kakor ni drugače pričakovati. — Zopet drugi se v imenu kmečkega ljudstva zahvaljuje, da smo vprašanje o Pekrah sploh sprožili in ga tako rešili pozabljeno. Kmetič, ki je enega sina že imel v Pekrah in je z uspehi njegovega dela zelo zadovoljen, drugega pa bi še tudi rad dal tja, nam piše med drugim približno tole:

»Vsi Vam bomo do smrti hvaležni za Vašo pomoč pri prizadevanjih za ohranitev pekrske trsnice in drevesnice. Bog daj, da bi bilo povsod dovolj razumevanja za tako dobro stvar na korist ljudstvu, ki mu je bila ustanova od vsega početka namenjena. Pekre so resnično nenadomestljive, ker takih zavodov ne bi mogli imeti nikoli dovolj ali celo preveč. Videli smo in vemo, kako dolgo in s kolikšnimi sredstvi se taki kmetijski zavodi ustanavljajo. Ko smo Pekre z ogromnimi žrtvami — tudi z žulji naših vrljih kmečkih mladencev — najlepše uredili, pa jih naj na lepem zapravimo! Ne gre mi v glavo, da bi se morali zdaj za svoje — na svoji zemlji, tu ob severni meji — še boriti in doprinašati nove žrtve inozemskemu samostanu, ki ima še drugod v naši deželi za naše bajtarske razmere naravnost ogromna posestva.«

Da bi naj bil tako imenovani Račji dvor tik Maribora, kupljen od admontskega samostana, ustrežajoč nadomestek za Pekre, je že staro, namerno preračunavanje, samo slaba tolažba za druge v zagati. Tu bi bilo treba novih stotisočakov in milijonov. Razen tega ta mariborska pristava, ki je čisto v območju mesta samega in deloma tudi zamočvirjena ter zanemarjena, ni primerna za gospodarsko-strokovno vzgojo naše mladine s kmečke grude — za kmečko grudo.

Podobno se izjavljajo mnogi drugi. Da so Pekre res v razpustu, je videti že po tem, da letos niso več sprejemali učencev v devetmesečni tečaj in so poslali upravnika zavoda drugam. Zdaj je v Pekrah samo nekakšno pospravljanje za odhod po izročitvi pristave benediktinskemu samostanu »St. Paul« v Nemčiji. Pa mnogo ne bodo mogli pospraviti in rešiti. Kajti vrednost premičnin — samo te lahko pospravijo — je napram vrednosti nepremičnin tako malenkostna, da se zaradi tega

Razdrapano gospodarsko poslopje na pristavi v Pekrah pri Limbušu benediktinskega samostana »St. Paul« iz leta 1920.

slabo izplača držati v Pekrah še nekakšne ostanke bivše redne uprave.

Teško zveš kaj pravega o podrobnostih, ki vseh še ne poznamo. Namreč tisti, ki bi vedeli največ povedati o Pekrah, molčijo ko grob, ker si ne upajo povedati resnice ali jih veže dolžnost uradne molčečnosti. Zato se za enkrat zadovoljimo s tem, kar sami vidimo. Niti to ni baš malo. Kar se bo izkazalo za nepravo, bomo pošteno popravili.

Ugotovljamo:

1. Da ima benediktinski samostan »St. Paul« v bivši Mariborski oblasti nad 380 ha najboljše zemlje in bi teh 22 ha, kolikor je v Pekrah »mneniškega«, tako imenuje ljudstvo samostanski svet, prav lahko pogrešal. Po zakonu o agrarni reformi je bila država odredila razlastitev tega sveta za javne svrhe, kar pa baje ni bilo izvršeno tudi v zemljiški knjigi itd. Tudi so zamudili — po čigavi krivdi? — neke roke v škodo ukrepa državne uprave. Tako je pravno zastopstvo, ki ga je naročilo in ga plačuje samostan, storilo samo svojo dolžnost, ko je izpodbijalo razlastitev. Pri tem so se stvari obračale po večji ali manjši naklonjenosti vsakokratnih javnih činiteljev eni ali drugi stranki, ne pa vselej dovolj strogo po zakonu samem.

2. Da je bila meniška pristava ob prevzemu po državi popolnoma zamočvirjena in se je na javne stroške osušilo s polaganjem cevi v zemljo (z drenažo) kakih 11 ha travnikov, njih in sadovnjakov, kar je stalo približno 100.000 dinarjev.

3. Da ni bilo na posestvu nobenega studenta s pitno vodo. Izkop dveh studencev je stal približno 12.000 dinarjev.

4. Da so stroški za popravila starih po-

slopij znašali najmanj 50.000 dinarjev.

5. Da je nova silnica za siljenje trt cepljenk stala 45.000 dinarjev.

6. Da je gradnja novega gospodarskega poslopja veljala precej nad 250.000 dinarjev. Prinašamo sliko, in sicer sliko prejšnjega meniškega gospodarskega poslopja iz leta 1920. in sliko današnjega gospodarskega poslopja.

7. Da se je vložilo za elektrifikacijo zavoda približno 20.000 dinarjev.

8. Da so se k zavodu in čez njegovo posestvo speljale in uredile dobre vozne poti in se za to izdalo najmanj 30.000 dinarjev.

Ze iz teh postavk se jasno vidi, koliko denarja iz javne blagajne je vložena v Pekre. Tukaj pa med drugim niso upoštevane velike vsote, ki so bile izdane za temeljito ureditev zemljišč, napravo in izboljšanje nasadov itd. Saj je bilo nekako 10 ha, to je 100.000 m² sveta globoko prekopano (prerigočano)! Tisti, ki ve, kakšno delo je to, si bo račun za to ogromno delo lahko sam napravil.

In vse to, z novimi nasadi, s sadovnjaki in vinogradi vred se naj zdaj izroči samostanu, celo brez vsake odškodnine! Morda kot nekakšna nagrada za prejšnje zanemarjanje pristave. V trenutku, ko so vprav dokončana zadnja in najdražja izboljšanja na nekdanjem posestvu. To bi bil smrtni greh na narodovem premoženju.

Taki zavodi se ne dajo prenašati ali premeščati iz kraja v kraj, ko kujiga iz predalčka v predalček, ali krava iz staje v stajo, ali ubogi nameščenec iz sela v selo. Pomisliti je treba, koliko let traja, preden moreš vzgojiti za tak zavod ustrezna matična drevesa in matično trsje za razumno razmnožitev, odnosno za obnovev takih mnogoletnih nasadov, ki so potem lahko za dva, tri rodove donosni. In koristni kmečkimi gospodarstvom daleč po deželi, ki dobivajo nauke in sadike od takega zavoda. Za vse to so Pekre zgledno urejene. Pravkar so tako rekoč v najlepši pomladi svojega delovanja in svoje rasti.

Pekre so že pred leti zaslovene daleč po svetu. Posečali so jih razen naših naprednih kmetov tudi številni strokovnjaki iz bivše Avstrije, iz Češkoslovaške, Romunije itd., ki niso štedili s pohvalo in priznanji.

Predlagamo:

I. Benediktinski samostan naj prepusti Pekre prostovoljno javni upravi po splošnih določilih zakona o agrarni reformi.

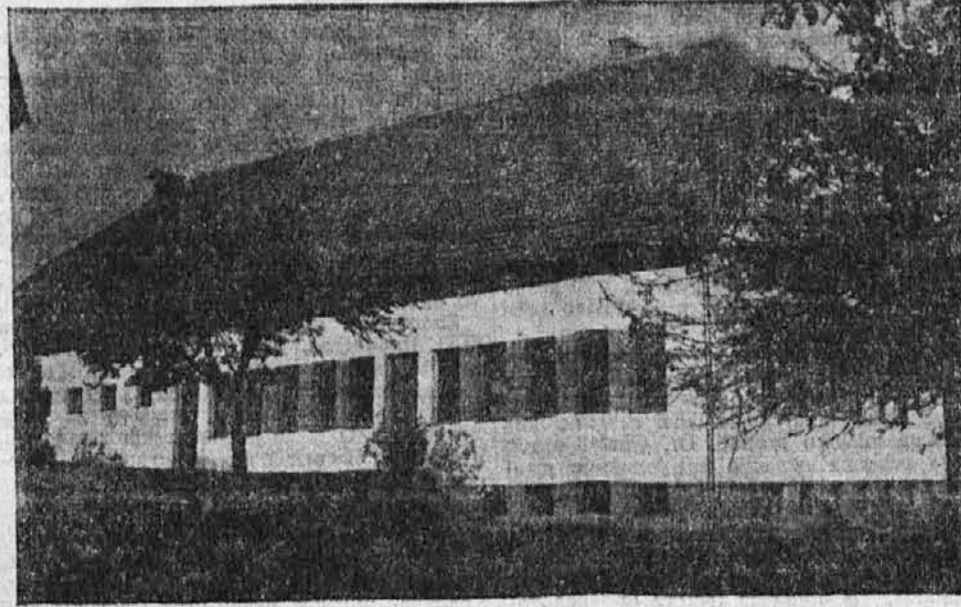
II. Ako tega samostan ne stori, naj javna uprava nemudoma odredi obnovev postopka za razlastitev meniškega posestva v Pekrah po ustreznih zakonitih predpisih.

III. Vsi tisti, ki so zakrivali, da se razlastitev ni pravilno in ne pravočasno do kraja izvršila, se naj strogo kaznujejo.

Zadevne uradne spise, ki so v Ljubljani in Beogradu, je treba proučiti po nepristranskem in neodvisnem ljudskem razsodišču, ki ga naj sestavljajo nepolitični močje čistega poštenja iz kmetov, upravnih in kmetijskih strokovnjakov.

Pekre so samo ene, zato morajo biti za vedno naše!

Andrej Ž m a v c.

Novo gospodarsko poslopje banovinske trsnice in drevesnice v Pekrah pri Limbušu.

Laži — morala

V svoji 18. številki objavlja »Kmetijski list« v uvodniku med drugim sledeče: »Kakor smo Slovenci ponosni na svojo kulturo in se radi ponašamo z visoko

stopnjo civilizacije, tako nas mora oblit rdečica sramu, če nepristransko in brez zaljubljenosti v lastno vrednost motrimo življenje in dogodke, ki se razpletajo pred našimi očmi. Zdi se, kakor da se

hočejo združiti vse temne sile, ki hočejo ugonobiti delo mnogih klenih in zdravih rodov, sadov žuljev naših prednikov, ki so garali, gradili in sami sebi pritrgovali, da bi zagotovili in utrdili boljše in znojnije pogoje bodočim pokolenjem. Nobeno sredstvo ni nekaterim izvržkom človeške družbe preniko in prepodlo, da ne bi z njim skušali oblatiti in ponižati dela in prizadevanja poštenih ljudi. Moralo laži, obrekovanja in natočevanja bi raid uveljavili kot nekako življenjsko smernico, kot vodilo. Na vseh koncih in krajih poskušajo. Zdaj je na vrsti ta, zdaj druga kulturna organizacija, z vsemi kalibri streljajo proti njej, jo dolže grehot več kot jih pozna ves jugoslovanski kazenski register. Le če strelji ne zadenejo, ampak celo udarjajo nazaj, se lotijo gospodarskih ustanov po starem geslu temnih sil: Blati in maži, nekaj govna se bo že prišlo!

Slovenski kmet že leta in leta gleda to ogabno gonjo, skoraj bi rekel, da se je privadil kakor slabih letin, toče, požarov in drugih nadlog. Kljub temu pa se vendar vedno bolj glasno vprašuje, čemu, zakaj in v čigavo korist gre to satansko početje. Ali nemara koristi slovenskemu kmetu? Je v prid slovenskemu delavcu? Ima od njega kaj koristi slovenski izobraženeč, obrtnik ali gospodarstvenik? Morda vsaj država?

Naš kmet že zdavnaj ve, da je na vsa ta vprašanja mogoče en sam odgovor: Ne, nihče v narodu nima od tega koristi, pač pa hoče na tak način brez dela in truda razkošno živeti na račun ljudskih žuljev peščica ljudi, ki niso vredni človeškega imena. Njih življenjski klic je: Ti, kmet, delavec in kdorkoli si, garaj in dajaj, drugo prepusti nam; kajti samo mi vemo, kaj je tvoj blagor.«

Utrdimo naše meje

V svojem letošnjem pozivu na vso javnost kliče Ciril-Metodova družba:

»V dvajsetem letu naše narodne svobode ključemo vse Slovence, vse Jugoslovane, da združeni storimo svojo dolžnost do naroda in do države. Zaščitimo narod in državo tam, sjer sta najbolj ogrožena! Utrdimo naše meje z uspešnim kulturnim, socialnim in gospodarskim delom! Delajmo, prispevajmo, žrtvuemo za to!«

Prižnica, pridiga in politika

V 39. številki objavlja »Delavska politika« sledeči izvleček iz beogradskega »Vremena« o stališču, ki ga je do pridige in politike zavzelo apelacijsko sodišče:

»Poluradno glasilo JRZ »Vreme« je poročalo o kazenski pravdi zaradi motenja vere, ki je tekla pred dalmatinskimi sodišči. Mizarski mojster Božo Kolendić je bil obtožen, ker je med cerkveno pridigo glasno ugovarjal proti izvajanju pridigarja, ko se je po njegovem mnenju spustil na politično polje. Kolendić se je zagovarjal, da se je kot dober katoličan čutil užaljenega v svojem verskem prepričanju, ko je pridigar vmešal politiko v svojo pridigo. Apelacijsko sodišče je izdalo načelno odločbo, da se cerkvena pridiga ne more prištevati bogočastju, ki ga ima v mislih kazenski zakon in motenje pridige ni kaznlivo kot motenje službe božje. Če se bo to sodno mnenje splošno uveljavilo, bo s tem preprečena marsikaka zloraba vere in bodo politični pridigarji morali bolj paziti na svoje besede.«

Duce, Führer, voditelj, vodja, vodnik

Pod naslovom »Grda razvada« piše »Delavska Politika« sledeče: »Izrazi voditelj, duce, führer, so gesla fašistične oziroma hitlerjanske miselnosti. Pri nas je v polovskih časih »Kmetijski list« začel nazirati tedanjega ministra dr. Marušiča »voditelja slovenskega naroda«. Tudi pettomajski poslanci so na prvi seji izvolili Jevtiča za svojega »voditelja«. Na to so ga izdali, preden je petelin trikrat zapel. V zadnjem času je pa »Slovenec« začel uporabljati naslov voditelj, vodja, vodnik. Ali ni bolj primerno, ako se človeka označuje po funkciji, ki jo upravlja v javnem življenju, ne pa da se mu pridaje atribut, ki mu ne pripada, ker takih položajev nihče ne more imeti in doseči, ne da bi se iz temelja spremenilo vse kar danes imenujemo ustavno in zakonito. Slovenci smo kljub vsemu vendarle demokratski narod.«

Jugoslovansko-turško prijateljstvo

je našlo te dni novo afirmacijo, in sicer v obisku ministrskega predsednika Dževal Bajara in zunanega ministra Ruždij Arasa v jugoslovanski prestolnici. Oba turška državnika sta konferirala z ministrskim predsednikom dr. Stojadinovičem o aktualnih vprašanjih. Položila sta vence na grobi blagopokojnega kralja Aleksandra I. Zedinitelja in na Avali ter se zopet vrnila v Turčijo.

Radosten dogodek pri Hagenbecku

Krava sibirskega velbloda je povrgla v menežariji svetovno znane firme Hagenbeck v Stellingenu pri Hamburgu tele. Vreja mladih velblodov v Evropi je zelo težavna, ker se mlade živali lahko prehlade. Hagenbeckovi nameščenci upajo, da bodo mladega telička že spravili preko »kritične dneve«.

Berlin 106.149 osebnih avtomobilov

V Berlinu je registriranih skupno 213.640 avtomobilov, med njimi je 109.149 osebnih vozil. V enem letu se je število osebnih avtomobilov povišalo za 24 odstotkov. Število berlinskih tovornih avtomobilov se je povišalo od lanskega leta na letošnje leto za 7498 in je doseglo s tem 35.619 vozil.

400.000 jegulj zrelih šele 1948

Angleži so poslali nemški ribarski zvezi Hessen-Nassau 100 kg malih jegulj, dolgih komaj 6 centimetrov. Te jegulje so še »prozorne«. V sladkovodnih rekah Ren, Mena in Lahn, v katerih so bile male ribice »vsajene«, postanejo s časoma temne in neprozorne. Jegulje romajo v rekah vedno dalje proti morju, vendar ostanejo kakih 8 do 10 let v sladkovodnih rekah. Šele po desetih letih hodo te jegulje odrasle ter se šele nato podajo na svojo misteriozno morskorožanje k svojim drestiščem ob Bermundskih otokih.

Nemci izdelujejo volno iz mleka

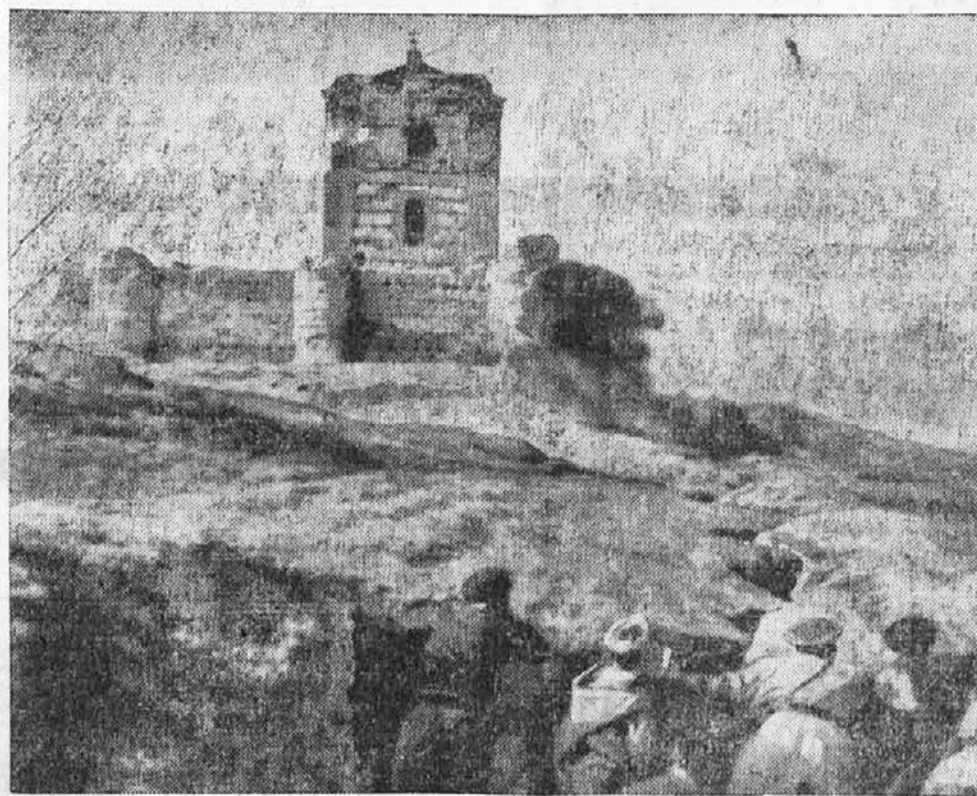
»Mlečno volno« so doslej izdelovali samo Italijani, ki so jo imenovali »lana italiana«. Sedaj se bavi neko tekstilno podjetje v Turingiji že tudi z izdelovanjem volne iz mleka. Potrebni kazein pridobivajo večinoma v Šleziji iz sirotke. Zaenkrat producirajo le v malih množinah.

Iz astronomije.

Astronom (novemu asistentu): In obenem si zapomnite: vsak planet, ki bi ga eventualno odkrili, ostane tako dolgo, dokler ste v naši službi, last našega observatorija.

Poslovna iznajdljivost. Nek angleški kokošerec je postavil na živahni ulici avtomat za sveža jajca, ki se je, kot poročajo, imenitno obnesel.

S španskega bojišča. Vojaki v zakopih le zelo polagoma napredujejo.

Židovsko vprašanje

Židovsko vprašanje je tako staro, kakor je stara dosegljivo dognana zgodovina človeštva. Izmisli si ga ni nikdo, bilo je tu in tam, tlelo je pod pepelom razvoja, da bi od časa do časa siknilo kot plamen proti nebu. V resnici je skrbelo židovstvo s svojim rasistično fundiranim egoizmom vedno za to, da vprašanje kot tako ni izumrlo. Z židi so imeli svoje nevolje stari Perzijanci, Egipčani, Rimljani in Grki prav tako, kakor se moramo z njim baviti tudi danes. Znano je, da je bilo v zvezi z antisemitizmom antike prelite krvi v celih potokih. Tako je dognano, da so židje v stari Perziji v znak maščevanja nad antisemitsko nastrojenim ministrom Hamanom (na dvoru perzijskega kralja Kserksa, ki ga je na zvijačni način prevarila židovska Estera) nad 70.000 pripadnikov nežidovske rase poklali. V Palestini je padel Kristus kot žrtev židovske duhovniške kaste, ki je videla v njegovih naukih revolucionarno poseganje v absolutno tostranskost židovskih materialističnih stremljenj. Izganjal jih je z bičem iz templja in imel najslabše mnenje o tem ljudstvu, ki že takrat ni imelo nobenih idealov. Kristusove besede o uničenju Ziona so se uresničile, kajti v letu 70. po Kr. je bil rimski cesar Titus tisti, ki je porušil puntarski židovski Jeruzalem in dal poklati po zgodovinskih podatkih nad milijon židov. Tita sovražijo danes židje prav tako kakor pred devetnajst stoletji, zato ne boste našli na svetu žida, ki bi hotel iti pod Titovim slavolokom v Rimu. Lahko bi še našli celo vrsto primerov, ki kažejo, kako in zakaj je nastalo židovsko vprašanje.

Sodobnikom je dal na to vprašanje najboljši odgovor žid Otto Weiniger, ki je v svoji knjigi »Spol in značaj« najtočneje opisal značaj žida-posameznika in židokolektiva. Weininger govori o nekem tragičnem kompleksu, ki da tiči v židih. Žid ima sicer svojo konfesijo, a nima religije. Tragika njegova je, da v svojem materialističnem nastrojenju nima vere v onostransko, metafizično življenje. Kar ni otipljivo, zanj ne obstoja. Materija je vse, ideja nič, izvzemši ene ideje: gospodariti nad nežidovskimi narodi in se »maščevati« nad krivicami, ki da so se jim godile že v najtemnejših dobah človeške zgodovine. Po Weiningerju je žid nesrečen člo-

vek, ker ne pozna zanosa, ki je v idealizmu bistvena odlika arijskega človeka. Popolno pomanjkanje metaliziranosti je žida že od nekdaj odlikovalo v taki meri, da je nujno moral postati najhujši materialist. Grabiti in zbirati izključno tostranske dobrine, je njih poglaviti cilj. Židje so imeli že od nekdaj posebno razvit čut za podjetnost. Tako so v marsičem židje posredno in navidezno dvigali tudi blagostanje narodov, med katerimi so bili naseljeni, toda kmalu se je izkazalo, da je bil dobiček le njihov. Polastili so se bankarstva, časopisja, gledališča, filma, industrij itd., dobro vedo, da lahko na ta način dosežejo svoje cilje: denar, vpliv na oblastnike in na kulturno, socialno in gospodarsko življenje dotičnega naroda. V gledališčih in v literaturi so ustvarjali šund in potiskovali v ozadje pozitivistično-idealistično usmerjene, iz naroda izhajajoče oblikovalce kulture. Vsi ti pojavi, ki so itak že dovolj znani, so dovedli do tega, da so narodi spregledali in pričeli boj zoper židovstvo. Ta boj je dobil legalne oblike najprej v Nemčiji, potem na Poljskem in sedaj že na Madžarskem. Poražne statistike so pokazale, da so židje zlasti na Poljskem in še bolj na Madžarskem, zavzeli kot manjšinski drobci do 50 in še več odstotkov vseh najboljših služb v tisku, zdravstvu, industrijskih podjetjih, bankah itd. Imeli so takšen monopol, da na primer Madžari niso imeli več nobenih možnosti priti na kakršnokoli vodilno in tudi socialno boljše mesto. Iz tega je razvidno, da so židovsko vprašanje v vsej njegovi ostrini zakrivili židje sami, ki se niso hoteli zadovoljiti s svojim deležem v trgovini, ki je bila od nekdaj njih glavni poklic. Židje sami so tvorci antisemitizma. Če bi bili ostali s svojim lepim meščanskim zaslužkom le v trgovinah in ne bi bili pri evropskih narodih zasegli vsega javnega življenja kot monopol, se narodi tudi, ne bi bili uprli takemu razvoju. Židovsko vprašanje je danes bolesta zadeva mnogih narodov, ki ga rešujejo kakor vedo in znajo.

—b.

Protj zavisti je eno samo sredstvo: uporna in vztrajna dobrota.

Za vse enaka pravica

Obsodba na 24 minut ječe

Ameriški sodniki so hoteli nedavno dokazati svojim someščanom, da enaka pravica za reveže in bogataše ne obstoja samo v teoriji, temveč v bukvalnem smislu tudi v praksi. Iz tega načela, oziroma stremljenja, ki je dovedlo do obsodbe nekoga tatu na 24 minut zapora, je izblil za sebe 27letni Amerikanec George Jamerson veliko korist. Jamerson je pričakoval par dni zapora, ker je ukradel dva dolarja. Njegovi zagovorniki, ki so bili še popolnoma pod vtisom obsodbe ameriškega borznega predsednika Whitneyja, so pa izkoristili obsodbo zoper imenovanega borzianca in so izjavili: Veliki borzianec Whitney je prejel pet let težke ječe, ker je ukradel 225.000 dolarjev. 45.000 dolarjev odpade na eno leto ječe, 120 dolarjev odpade na en dan in pet dolarjev na uro. Ker je pa Jamerson ukradel dva dolarja, mu sme sodišče prisoditi kvečjemu 27 minut. Sodniki so predlog sprejeli in Jamerson je bil obsojen na 24 minut zapora, ker je zmagalo stališče: za vse enaka pravica!

Olimpijada leta 1940

Japonski cesarski princ Čičibu je prevzel patronat nad svetovno razstavo, ki se bo vršila skupno z olimpiado l. 1940. na čast 2600-letnice ustanovitve japonskega cesarstva. Svetovna razstava bo otvorena do 31. avgusta. Mednarodna olimpiada pa bo svečano otvorena dne 21. septembra 1940 v Tokiu. Tokijski mestni svet je od skupnega budžeta za 1938 v iznosu 367 milijonov jenov določil 28 milijonov jenov za dovozne ceste k stadionu in za zgradbo modernega velikega letališča.

Naročnike,

ki še niso poravnali naročnine, prosimo, naj to storijo čimprej ter se poslužijo položnic in nakažejo zaostalo naročnino

Skalnati samostan Atos v Grčiji, v katerem živi samotno življenje 4000 menihov.

Na počrbi vidimo ruševine neke turške vasi. V Turčiji je namreč pretekle dni močan potres prizadjal mnogo škode.

Proslava francoske narodne junakinje Jean d'Arc.

Parce!

Parce!

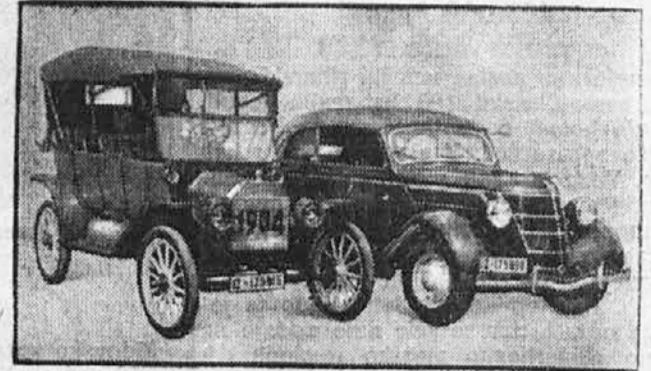
Senzacija sezone

Razstava Fordovih vozil

14. in 16. maja 1938
na Trgu Svobode

Vabi: FORD MOTOR Co.

American Import Co., Maribor, Aleksandrova cesta 6

Pretekli teden je bila v Sinaji v Romuniji konferenca Male zveze (Jugoslavija, Romunija in Češkoslovaška). Na podobi vidimo (od leve proti desni) jugoslovanskega min. predsednika dr. Milana Stojadinovića, romunskega zunanjega ministra Petresca Coumena in češkoslovaškega zunanjega ministra dr. Krofto.

Med Litvo in Poljsko

utégne priti bržčas do novega konflikta. Litva je namreč te dni uveljavila novo ustavo, ki se v eni točki prav nič ne razlikuje od ustave, ki je na Poljskem tako strahovito razburjala duhove. Dotično določilo nove litvanske ustave namreč pravi, da je »Vilna glavno mesto Litve«.

Kakor znano, je Vilna poljska posest in je kot taka historično povezana s Poljsko, saj je v Vilni pokopana mati maršala Pilsudskega in poleg nje počiva njegovo srce v posebni žari. Maršal Pilsudski je naročil svojemu narodu, da ostani Vilna za vse čase poljska posest.

!

Mali oglasi

beseda 0-55 din,
dopisovanje po
1-50 din; inse-
ratni davek do
40 besed 1- din,
nad 40 besed
2- din. Za šifri-
rana pisma se
plača 10- din.
Za odgovor
je priložiti 3-
din v znamkah

2500 Din rabite,

da zaslužite 1000 Din
mesečno doma.

Dopise:

„Anos“ Maribor
Orožnova 6

Priročite znamke!

Zahtevajte

povsod samo originalni

Fruškogorski Biser

belo — rezno — staro — sladkasto vino
odlične kvalitete

B. MOSER, ZEMUN III.

Mosereva ulica — Telefon 37-555

ZASTOPNIK: FRANC VOGRIN — MARIBOR
Maistrova ulica 15/I. — Telefon 26-64

Viljem Leycec

SPORTNA TRGOVINA

Jugoslovensko generalno zastopstvo SPENCER
MOULTON teniški žog, LONDONZaloga vseh sportnih potrebščin za tenis, nogomet,
zimski sport, ping-peng in turistiko — Specialni za-
vod za popraviljanje raketov

EN GROS

EN DETAIL

Maribor, Gaspaska 22

Oglasi v „EDINOSTI“ posredujejo med mestom in deželo!

Tiskarna

Litografija

Knjigoveznica

Kamnotisk

Offsettisk

Bakrotisk

Anilinski tisk

Plakaterski zavod

Tisk časopisov

PIROFANIA patent

MARIBORSKA TISKARNA d. d., MARIBOR KOPALSKA ULICA 6
Telefon 25-67, 25-68, 25-69